

Stručni rad

OBRADA PJESME KORIŠTENJEM STRATEGIJE VŽN

Ana Velički, prof.

Osnovna škola Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj

Sažetak

U ovom članku ću prikazati kako razvijati vještine čitanja korištenjem strategije VŽN prilikom obrade pjesme napisane na engleskom jeziku. Primjena ove metode prikazana je na praktičnom primjeru provođenja nastave s učenicima u razredu. Korištenjem ove metode učenici su pokazali svoje predznanje, uvježbavali vještine čitanja, da bi na kraju postigli zadani cilj nastavnog sata - razumijevanje i tumačenje teksta.

Ključne riječi: čitanje, čitalačka pismenost, strategije čitanja, razumijevanje, tumačenje

1. Uvod

Prije nekoliko godina učitelji u našoj osnovnoj školi pohađali su obuku "Čitalačka pismenost - strategije učenja čitanja" u organizaciji Zavoda za školstvo Republike Slovenije. Upoznali smo se s različitim strategijama učenja čitanja. Tijekom obuke najviše me zainteresirala tzv. strategija VŽN koju sam primijenila i u nastavi engleskog jezika u 9. razredu prilikom obrade pjesme "Good Hope", autora Benjamina Zephaniaha, da bih je potom dalje koristila još dugi niz godina. U ovom članku ću detaljnije predstaviti strategiju VŽN i potkrijepiti je prikazom primjera iz prakse.

2. Što je čitanje?

Čitanje je složena mentalna aktivnost koja zahtijeva mnogo vještine. Učimo ga od malih nogu, a dobra tehnika čitanja omogućava lakše učenje i u kasnijem razdoblju. Kad naučimo tečno čitati, počinjemo razmišljati o značenju pročitano g teksta, razvijamo vlastite stavove i oblikujemo vlastiti svjetonazor. "Pismena osoba u stanju je fleksibilno koristiti različite tehnike čitanja ovisno o vrsti materijala i cilju čitanja." [1] Kad čitanje postane sredstvo za stjecanje znanja, učenici prvo prosuđuju tekst na temelju autorovog gledišta, da bi kasnije, nakon što svladaju složenije metode čitanja, već mogli samostalno analizirati tekst, sintetizirati ga i kritički se osvrnuti na pročitani sadržaj.

Bitan proces tijekom učenja čitanja je postavljanje pitanja prije, tijekom i nakon čitanja te pronalaženje odgovora na njih. Razumijevanje teksta možemo podijeliti u tri razine:

- **izravno razumijevanje** (prepoznavanje jednostavnih podataka - tko, što, kada, gdje, koliko?)
- **razumijevanje rasuđivanjem** (percepcija suštine, prepoznavanje povezanosti dijelova teksta, rasuđivanje i prosudba na temelju podataka, razlaganje)
- **kritičko i kreativno razumijevanje** (sposobnost transformacije teksta i interpretacije vlastitim riječima, objašnjavanje metafora i simbola, analiza teksta, korištenje činjenica za rješavanje novih problema).

3. Strategije učenja čitanja

Strategije učenja čitanja samo su jedna od strategija učenja čija je primarna aktivnost usvajanje novog gradiva čitanjem. Postoji veliki broj različitih strategija čitanja (VŽN metoda, Paukova strategija, PV3P metoda, recipročno poučavanje), unutar kojih možemo pratiti različite vrste aktivnosti:

- **aktivnosti prije čitanja**, koje "učenicima pomažu u usvajanju novih riječi, određivanju svrhe/cilja čitanja i predviđanjima u vezi s pročitanim gradivom." [2]
- **aktivnosti tijekom čitanja**, koje "karakterizira činjenica da pomoću njih učenik provjerava točnost vlastitih predviđanja koja je dao prije čitanja te iznosi nova predviđanja" [2]
- **aktivnosti nakon čitanja**, koje koristimo "u svrhu organiziranja, restrukturiranja i procjene podataka iz teksta" [2]

4. VŽN strategija - praktički prikaz

Strategija VŽN vrlo je pogodna za podučavanje cijelog razreda ili veće grupe učenika. Povezuje se s gradivom u školskim udžbenicima i osigurava aktivnost svih učenika u razredu. Učenicima nudi model aktivnog čitanja tijekom samostalnog učenja i razne mogućnosti pismenog izražavanja. Ova metoda je prikladna za uporabu u svim dobnim skupinama, obuhvaća sve faze procesa čitanja i može se primjenjivati u većini sklopova učenja.

VŽN strategija se temelji na tri osnovna pitanja: što znamo? što želimo saznati? što smo naučili?

U radu sam se koristila donjom tablicom.

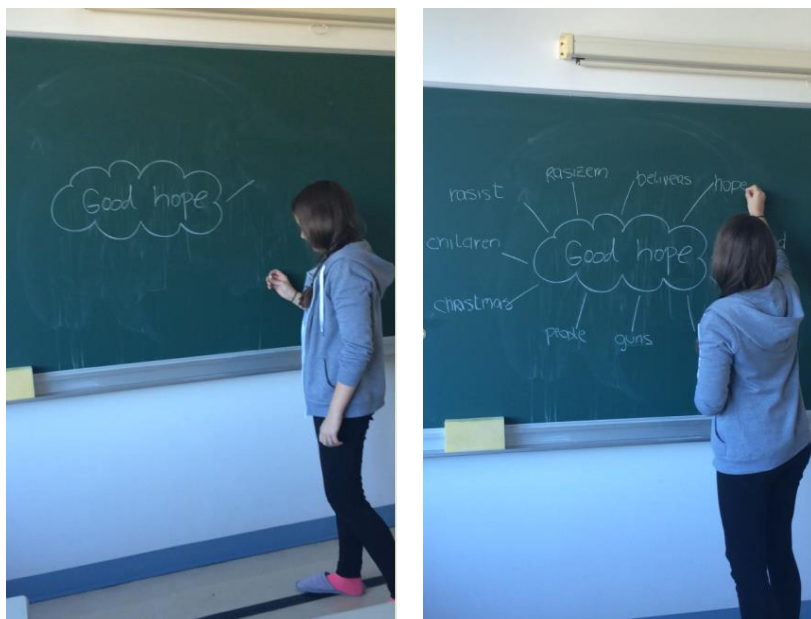
V: Što već znamo?	Ž: Što želimo saznati?	N: Što smo naučili?
Oluja mozgova kategorizacija	predviđanja postavljanje pitanja	pisanje odgovora ili sažetaka
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; display: inline-block;">ČITANJE</div>		

Tablica 1: Model za primjenu strategije VŽN

U sklopu udžbeničkog kompleta Messages 4, na satu engleskog jezika u 9. razredu razgovarali smo o pjesmi pod nazivom "Good Hope" [3]. Raspravu sam podijelila u tri odvojene faze: prije, tijekom i nakon čitanja.

V: oluja mozgova, kategorizacija

Prije čitanja, u razredu smo prvo izveli oluju mozgova (brainstorming). Učenici su između sebe izabrali svoju predstavnicu koja je na školskoj ploči zapisivala riječi koje su ih asocirale na naziv pjesme; u iznošenju ideja sudjelovali su svi učenici, svatko od njih morao je iznijeti barem jednu asocijaciju. Određene pojmove potom smo grupirali u smislene cjeline (npr. pozitivne i negativne riječi). Ova strategija aktivno potiče učenike na razmišljanje o točno određenoj temi, a učitelju nudi uvid u učenikovo predznanje, što predstavlja dobro polazište za prilagodbu učiteljevog tumačenja.

Slika 1 i 2 Oluja mozgova (brainstorming).

<p>V: Što već znamo?</p>	<p>positive ideas: peace, planet, food, people, children,</p>
<p>oluja mozgova</p>	<p>believers, love,...</p>
<p>kategorizacija</p>	<p>negative ideas: racism, guns, terorism, hunger, starvation,...</p>

Ž: predviđanja, postavljanje pitanja

Kad bi skupili veći broj riječi, postavila bih im pitanja, primjerice *Što je zajedničko ovim riječima? Što mislite o čemu govori ova pjesma? Što ćemo naučiti iz ovog teksta? Što biste željeli saznati?*

Najprije smo razgovarali o cilju čitanja. Učenike sam pokušala motivirati da sami kažu što žele saznati. Razgovarali smo o tome kako skrenuti pozornost na dijelove teksta koji će im dati odgovore na njihova pitanja. Proučili smo strukturu teksta, što im je pomoglo u tečnijem čitanju teksta i, posljedično, boljem razumijevanju pjesme. U udžbeniku smo pročitali i kratki opis autora teksta, koji je također naznačio značenje pjesme.

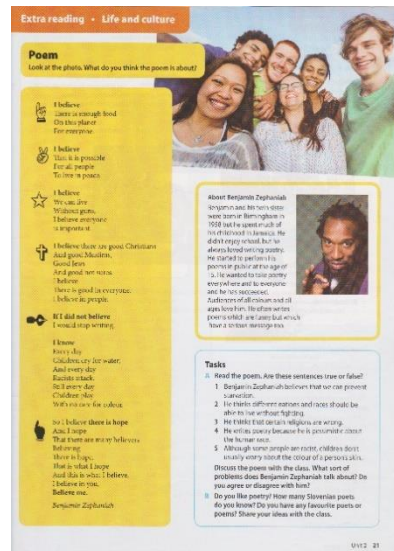
Ž: Što želimo saznati?	predictions: positive view of life, wishing for brighter future, ...
predviđanja	
postavljanje pitanja	questions: What does the author believe in? What is the poem about? What message is the author trying to send?

ČITANJE:

Nakon toga uslijedilo je čitanje pjesme naglas. Tekst smo čitali polako i točno, a sve nove riječi zapisivali u bilježnice. Nakon svake pročitane strofe bismo se zaustavili i razgovarali o njezinom sadržaju. Svaka je strofa imala odgovarajuću ilustraciju. Raspravljali smo o tome zašto je za neku strofu upotrijebljena određena ilustracija. Napravili bismo kratki sažetak svake pojedine strofe, po potrebi smo si pomogli i prijevodima na slovenski jezik. Prije čitanja, uvijek smo vodili računa o primjerenosti našeg predviđanja teksta.

Slika 3 Čitanje teksta.

Slika 4 Tekst u udžbeniku. (Izvor: udžbenik Messages 4)

N: pisanje odgovora

Zatim sam učenike podijelila u manje skupine. Učenici su birali uloge (imenovali su zapisničara, nekoga tko je pazio na vrijeme i izvjestitelja) te im postavljali pitanja kao npr. *Mislite li isto kao i pjesnik? Slažete li se s njegovim uvjerenjima? Zašto?*

Učenici su u tekstu tražili bitne detalje, saželi ga, utvrdili poruku pjesme i razgovarali o autorovom pogledu na budućnost.

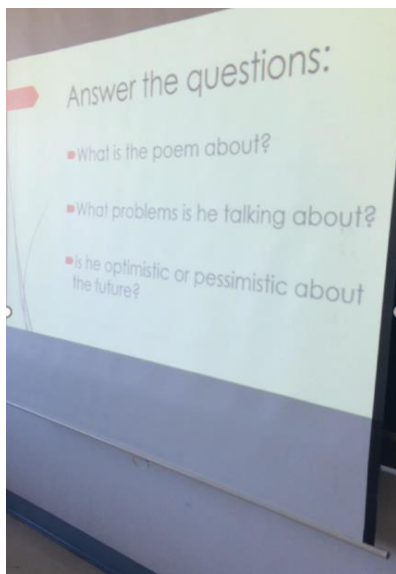
Učenici su se međusobno savjetovali i zapisivali svoje odgovore. Zatim su odabrali predstavnika koji će izvijestiti o njihovim zaključcima.

Učenicima sam dala i zadatak vezan uz razumijevanje i korištenje rječnika, koji je uključivao pretvaranje pridjeva u imenice (word formation), na pr.

I believe in being patient. → patience

I believe in being kind. → kindness

Zatim smo izvršili zadatak ponovnog stvaranja. Učenici su morali izmisliti i zapisati dvije vlastite strofe, od kojih je jedna započinjala s *"I believe..."*, a druga s *"I know..."*. Učenici su pokazali svoju kreativnost, vlastito mišljenje, koristili su slične rime. Potom su svoje pjesme predstavili ostalim učenicima iz razreda.

Slika 5: Primjeri pitanja.

Slika 6: Izvještavanje o odgovorima.

<p>N: Što smo naučili?</p>	<p>The poem is about world problems, what problems we are facing. The author is optimistic about the future, he believes there is good in everyone, he believes that we will overcome all the problems as long as we believe.</p>
<p>pisanje odgovora ili sažetaka</p>	<p>1. Honest / honesty 2. Courageous / courage 3. Sincere / sincerity 4. Peaceful / peace 6. Respectful / respect 7. Friendly / friend</p> <p>I believe That love Can heal every soul.</p> <p>I know That a healed heart Can give us hope for more.</p>

5. Zaključak

Zadatak učitelja u nastavi je korištenje različitih načina poučavanja jer su i učenici međusobno različiti. Da bismo razvili vještine čitanja, dobro je poznavati složenije strategije čitanja putem kojih učenike osposobljavamo za razumijevanje i tumačenje pročitaneog teksta. VŽN strategija je samo jedna od njih, koja može biti vrlo učinkovita u nastavi jer povezuje sve učenike u razredu, svi slušaju ideje pojedinog učenika i tako mogu poboljšati vlastitu percepciju.

6. Literatura

[1] Gradišar, Ana; Pečjak, Sonja (2012): Bralne učne strategije. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.

[2] Pečjak, Sonja (1995): Ravni razumevanja in strategije branja. Trzin: Založba Different, d.o.o.

[3] Goody, Diana; Goody, Noel; Lvey Meredith (2016): Messages 4. Učbenik za angleščino v 9. razredu osnovne šole: New edition. Ljubljana: Rokus Klett.